

Inclou la Separata 226: **“Fundació del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Terrassa (1913)”**

Activitats

EXPOSICIÓ

L'Art del punt de llibre
Obres d'Eduard Figueras

Del 24 de gener al 4 d'abril de 2018
A la seu de l'entitat, Rambla d'Ègara 240, 2a
Centre Cultural Terrassa

dimecres i divendres, de 6 a 2/4 de 9 de la tarda
altres dies i hores, prèviament convingudes al telèfon 40995713

COL·LECCIONISTES DE TERRASSA

Ja hi som. El 2018 ens obre la porta per a seguir transitant pel món de la cultura al qual pertany, entre d'altres, el col·leccionisme. Un col·leccionisme que volem veure, practicar i difondre com quelcom lúdic i no tant especulatiu, com quelcom que ens permet compartir coneixements i recerques i ens fa feliços, que ens convida a fer noves amistats arreu del món. Internet n'és un bon col·laborador i un puntal per acréixer les nostres aficions i adquisicions.

Des de l'Associació albirem, promovem i voldríem aconseguir col·leccionistes d'aquesta fusta.

Aquest és un dels reptes d'avui: no convertir el col·leccionisme en una activitat selectiva i només a l'abast de les classes socials més riques en termes econòmics. Això seria la perversió del col·leccionisme, que de sempre ha estat quelcom a l'abast del poble senzill. Què més fàcil que recollir segells usats, carteretes de llumins, clauers, xapes de cava, etiquetes, xapes de cervesa, punts de llibre, sobres de sucre, etc. Els col·leccionismes són gairebé, i molt probablement, inabastables.

Que el col·leccionisme no us faci mai estirar més el braç que la màniga, que no us esclavitzi. Els més vells us diran que les coses, en comprar-les, tenen un preu, i si mai en preteneu un retorn econòmic en tenen un de molt més baix. No us deixeu enganyar ni tan sols pels catàlegs que diuen uns preus que no corresponen a la realitat. Si no, proveu de vendre, i veureu el desengany majúscul que us emportareu. Sigueu col·leccionistes de veritat, aplegueu el que vulgueu de mica en mica i mai us sentireu defraudats, entre altres raons perquè haureu passat molt bones estones i sense cost desmesurat més enllà del vostre temps de lleure i les vostres possibilitats. Haureu adquirit coneixements, com sempre inabastables.

Gaudiu del col·leccionisme tot l'any, tant si plou com si neva. Arreu podeu practicar la vostra dèria, la vostra, deixeu-m'ho dir, malaltia. Que tinguem tots un bon any vetllant, com deia Vicent Andrés Estellés: *“No t'han parit per a dormir, et paiiren per a vetllar en la llarga nit del teu poble”*.

**FIRA-MERCAT
D'INTERCANVI,
PROMOCIÓ DEL
COL·LECCIONISME
I ANTIGUITATS**

Al pati històric del
Museu Nacional de la Ciència
i la Tècnica de Catalunya

Tots els dissabtes de 10 a 14 h

Rambla d'Ègara, 270 TERRASSA
GPS: N - 41° 33' 58" E - 2° 00' 37"

ASSOCIACIÓ DE COL·LECCIONISTES DE TERRASSA

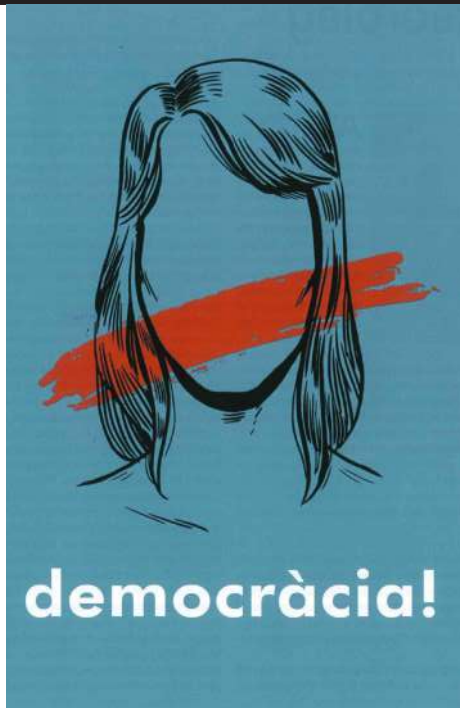
MUSEU DE LA CIÈNCIA I LA TÈCNICA DE CATALUNYA

www.colleccionistesgrupterrassa.wordpress.com

Notícies de dins

Punts de llibre, la propera exposició a la seu

El 24 de gener inaugurarem la segona exposició del curs 2017-2018, en aquesta ocasió "L'art del punt de llibre", en què Eduard Figueras ens presenta una selecció dels seus treballs artístics al voltant d'aquesta temàtica. La seva afició al col·leccionisme dels punts de llibre i al treball artístic en fusta l'han portat a crear obres que uneixen aquestes dues activitats, amb uns resultats artístics molt interessants. L'exposició romandrà oberta fins al 4 d'abril, els dies i horaris habituals.

Taula per la Democràcia a Terrassa

Com una més de les 50 entitats terrassenques de la Taula per la Democràcia a Terrassa, hem participat en tots els actes que s'han convocat per mantenir viu l'esperit democràtic, arran dels greuges ocorreguts l'1 d'octubre amb motiu de la celebració del Referèndum, de l'aplicació del 155, de l'empresonament del presos polítics i dels forçats a l'exili. A la nostra seu social també hi llueix un llaç groc, com el que va encapçalar i encapçala aquest butlletí.

Esperem que el resultat de la il·legítima convocatòria d'eleccions comporti l'aplicació democràtica més estricta dels seus resultats i que tot torni a la normalitat constitucional democràticament ben entesa, amb la força de la raó blindant una vegada per totes la democràcia i la llibertat.

El nostre cicle de Nadal

El passat dia 13 de desembre vàrem celebrar a la seu de la nostra entitat la tradicional trobada nadalenca. Com ja és habitual aquests darrers anys, ens va acompanyar el Petit Cor de la parròquia de Sant Josep. En començar, el nostre president ens va dirigir unes paraules de benvinguda i de bons desitjos per a tots i, a continuació, vam fer un minut de silenci en record dels nostres dirigents polítics que estan privats de llibertat. Tot seguit, tots vam entonar El cant dels ocells amb la música de Pau Casals, que va donar pas al concert nadalenc que ens va oferir el Petit Cor, sota la direcció d'Esperança Puig, amb la cantada de diverses nades harmonitzades per a cant coral. Vam acabar cantant tots plegats les nades més populars tradicionals catalanes.

Finalment, tots els assistents vàrem gaudir d'un bon refrigeri, mentre compartíem salutacions, bons desitjos i l'obsequi del llibre *Tessel·la a tessell·la*, de la consòcia Ana Fernández, que la Fundació Torre del Palau ens va cedir gentilmente per a tots els assistents.

El número de Nadal d'enguany de la Loteria de Nadal no ens ha portat la bona sort. De fet, i des de Madrid, poques bones notícies ens venen darrerament. La llumineta ha premiat amb el número 98 a una cantaire del petit Cor de la Parròquia de Sant Josep.

No és que vendre loteria de Nadal ens agradi, però ens ajuda a tirar endavant aquesta Associació, que amb poc més d'un centenar de socis malda per la seva supervivència. Gràcies a tots els qui n'heu comprat i heu posat números a la llumineta.

Properes subhastes

Fa dies que estem preparant la represa de les subhastes, que previsiblement iniciariem el mes de març i en què seguiríem en principi la mateixa metodologia que havíem fet ja fa uns anys. Estem cercant un petit equip que se'n responsabilitzi: recepció de lots, valoració del preu de sortida i exposició, recepció d'ofertes i subhasta a sala.

Us agraiem que els qui esteu disposats a donar un cop de mà ens ho feu saber com més aviat millor. Ens agradaria poder fer la primera abans de Setmana Santa, una segona a mig juliol i una tercera cap al mes de novembre. Els qui vulgueu presentar lots ens ho hauríeu de fer saber fins al mes de febrer al correu: elgrup@josoc.cat.

Tot seguit entrarem en contacte amb vosaltres i concretarem el dipòsit, la valoració i les condicions, que estem acabant de redactar atenent a les disposicions legals vigents en aquesta matèria.

Les nostres dèries

Manel Ros Calsina

entrevista a **Àngel Manuel Hernández Cardona**

“La botànica és el principal fil conductor dels meus treballs”

Àngel Manuel Hernández Cardona (Barcelona, 1948) es va llicenciar en Ciències Biològiques en l'especialitat de Botànica a la Universitat de Barcelona. A partir d'aleshores va iniciar un llarg periple docent que el va portar a Màlaga, Múrcia, Puigcerdà, Cazorla i, finalment, a Terrassa l'any 1983. Aquí va exercir de catedràtic de Ciències Naturals als instituts de Can Jofresa, Montserrat Roig i a l'IES Terrassa, on es va jubilar l'any 2008.

Durant tota la seva carrera professional ha compaginat la seva labor docent amb multitud de treballs de recerca i difusió a tots els llocs en els quals ha treballat, el principal nexa d'unió dels quals ha sigut la botànica. Tot i que no es considera un historiador, també ha publicat diversos llibres de temàtica local d'un gran rigor i valor divulgatiu que li han valgut nombrosos premis i reconeixements d'importantes institucions científiques i entitats culturals. Durant les últimes setmanes ha presentat l'exposició sobre Sant Salvador de les Espases a la seu de la nostra entitat.

Com va néixer el seu interès per la botànica?

Em vaig criar en un barri, la Barceloneta, anteriorment sense cap parc ni jardí, i així, quan veia un espai verd quedava embadalit. Quan feia el batxillerat a l'Institut Milà i Fontanals, vaig llegir un petit gran llibre de Noel Clarasó que em va obrir la porta a la ciència de les plantes.

Quins van ser els mestres que el van influir més?

A la facultat vaig tenir la sort de tenir com a professors Oriol de Bolòs i Josep Vigo, dos dels botànics catalans de més prestigi. També Rafael Candel, pel que fa a la geologia, i Ramon Margalef, pel que respecta a l'ecologia.

D'altra banda, curiosament, quan feia la mili a Jaca vaig conèixer el botànic Pere Montserrat i Recoder, i vaig tenir l'honor que, posteriorment, dirigís la meva tesi doctoral sobre el gènere *Poa* als prats de la península Ibèrica i les illes Balears.

Vostè és un professor que fa llibres o un escriptor que fa classes?

Les dues facetes van molt lligades. He tingut la sort de tenir una afició molt relacionada amb la meva feina i he dedicat el meu temps lliure

a realitzar tots aquests treballs. De totes maneres, considero que la feina de cada dia que requereix la professió de mestre no queda reflectida al currículum, però és la més important.

L'interès per temes locals ha estat una constant durant totes les seves destinacions professionals, oi?

A tot arreu on he treballat he intentat participar en la recerca local. Durant la meua estada a Màlaga i Múrcia ja vaig escriure algunes notes sobre flora andalusa i murciana. Posteriorment, a Cazorla vaig obtenir un premi del Ministeri d'Educació per un treball sobre la flora *cazorlense*, però finalment ha estat a Terrassa on he residit més temps i he pogut implicar-me en molts més treballs de temàtica local i comarcal.

Dins de la seva producció destaquen nombrosos llibres sobre Olesa. D'on li prové aquesta relació tan intensa amb aquesta localitat?

Tot va començar per la proposta del geòleg Josep Maria Ros, company meu a l'Institut de Can Jofresa, que em va animar a presentar-me al Premi de Recerca Vila d'Olesa. Ho vaig fer amb l'obra *Les plantes i el paisatge vegetal d'Olesa de Montserrat* i vaig guanyar el primer premi. A partir d'aquí, vaig continuar la relació i la veritat és que ha estat molt fructífera.

Un dels llibres dels quals estic més satisfet és *Olesa al final del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora*. Resulta que per una sèrie de casualitats vaig localitzar els originals manuscrits, però el seu propietari, molt escamat per robatoris anteriors, només em va deixar fer una transcripció manual que em va ocupar molts dissabtes durant mig any. En qualsevol cas, considero que l'esforç valia la pena perquè l'obra reflecteix molt bé la vida a Olesa durant aquella època.

A partir del llibre sobre el qüestionari Zamora vaig iniciar un treball sobre els metges que havien nascut o exercit a Olesa i, després d'una llarga recerca que em va portar a visitar arxius de Madrid, València, Perpinyà, Manresa, Igualada i Reus, entre d'altres, vaig acabar publicant el llibre *Metges, cirurgians i apotecaris d'Olesa de Montserrat*, que em va valdre l'ingrés a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, en la qual soc membre del consell editorial de la seva revista.

Què ens pot destacar de tots els seus treballs sobre Sant Salvador de les Espases?

Ja fa molts anys que pertanyo a l'Associació d'Amics de Sant Salvador de les Espases i conjuntament hem editat força treballs sobre aquesta ermita tan especial. El primer llibre

---

va ser *Escarxols i paparotes* que, malgrat el seu títol poc explícit, conté moltes històries de Sant Salvador i també de la seva relació amb Terrassa. Posteriorment, destacaria els dos *Pomells de flors salvadorenyes*, amb aquarel·les de Salvador Bassó, i, més endavant, el recull *Sant Salvador de les Espases, una ermita singular*.

Malgrat la seva gran implicació amb Olesa també ha realitzat diferents treballs sobre Esparreguera, oi?

Haig de dir que estic molt satisfet d'haver aconseguit diverses col·laboracions entre les dues poblacions i també amb Vacarisses. Per sobre de rivalitats històriques és important que sumin esforços per a la conservació i difusió del seu patrimoni històric i cultural. Entre els llibres més centrats en Esparreguera destacaria *Els ponts d'Esparreguera* i *Els metges del balneari de la Puda de Montserrat*.

Què ens pot dir de la seva relació amb Vacarisses?

Arran de l'incendi de l'any 1994 vaig participar en algunes plantacions d'alzines a la zona de Sant Salvador de les Espases i allà vaig conèixer un grup de Vacarisses encapçalat pel rector, mossèn Sebastià Codina. Des d'aleshores i fins a l'actualitat he col·laborat en la seva publicació mensual *Vacarisses, balcó de Montserrat*. La veritat és que em porta molta feina, però trobo molt meritori que una població tan petita pugui mantenir una publicació amb tant contingut i de tanta qualitat. L'any 2009, amb motiu del número 500 de la revista, vaig publicar el recull dels meus articles a *Pàgines vacarissanes*.

Quins són els seus projectes més immediats?

El més immediat és la presentació del llibre *Elements de botànica popular*. Es tracta d'una actualització del llibre de Joan Cadevall, terrassenc d'adopció, que va escriure el primer tractat de botànica en català l'any 1907. Posteriorment, si tot va bé, l'any 2018, espero publicar la seva biografia com a homenatge a l'autor de la monumental *Flora de Catalunya*.

Finalment, com valora la col·laboració amb l'Associació de Col·leccionistes de Terrassa? Té alguna nova proposta per a futures col·laboracions?

Ha estat molt bona, especialment amb Francesc Comellas, en el muntatge de l'exposició. Respecte a projectes de futur, posseeixo una de les millors col·leccions privades de llibres de botànica, que podria ser objecte, si així ho considera l'Associació de Col·leccionistes de Terrassa, d'una altra exposició.

Els aplecs de Vallvidrera i les vinyetes

Per **Josep Sauret i Pont**

L'aplec, en els seus inicis, a part de ser una activitat lúdica, tenia també un component cultural i reivindicatiu de la llengua. Els aplecs se celebren a l'empara d'alguna ermita propera a la població amb la finalitat de passar-ho bé realçant costums populars. L'origen sol ser el pelegrinatge al santuari, però amb el temps es varen convertir en una festa popular.

Molts aplecs porten el mateix nom de l'ermita o del patró del municipi (Sant Ramon, Sant Medir, Sant Genís...), altres del lloc on se celebra (Matagalls, Montserrat, Olesa...) i uns tercers de la seva finalitat (de la ramaderia, de l'agricultura, de la sardana...).

Vallvidrera, situada a la part alta de la serra de Collserola, darrere de Barcelona, va ser un municipi agrícola i independent fins al 1890, en què es va unir al de Sarrià, que al seu torn es va integrar en el de Barcelona el 1921. D'aquesta manera Vallvidrera quedava igualment annexionada a Barcelona. El 14 de gener de 1907 es va inaugurar el funicular amb què es facilitava la connexió amb la capital. Molta gent que gaudia de la natura i l'aire lliure va començar a visitar la zona pel seu clima i la seva vegetació. Era un nucli poc habitat, al qual cap a finals del segle XIX van començar a acudir estiuejants de Barcelona que hi van construir, a aquest efecte, algunes cases. Una d'aquestes va ser la Vil·la Joana, en la proximitat de la qual se celebraven els aplecs de la sardana i on va viure els últims anys de la seva vida Jacint Verdager, poeta que havia guanyat els Jocs Florals¹.

L'aplec, que començava després de la missa, tenia activitats durant tot el dia, ja que els assistents menjaven al camp i participaven en concursos de futbol, cants de l'Orfeo², actuacions de teatre, espectacles de guinyol, evidentment balls de sardanes... Ens consta que se'n van realitzar almenys dotze, des de 1907, any de la inauguració del funicular que hi facilitava l'accés, fins a 1918.

Tenim vinyetes commemoratives³ dels deu primers que es varen fer i suposem que no n'hi ha dels dos últims, ja que ningú sembla haver-les vist. D'altra banda, podem assegurar que aquests dos darrers també es van realitzar, en funció dels escrits de l'època que hem trobat⁴. Ignorem el tiratge de les vinyetes, que s'imprimien en molts colors i papers acolorits, i de les quals hem vist fins a deu variants diferents en alguns casos. El dentat, de pinta, en totes 11 ½. El text era simple i repetitiu: el número de l'aplec de la sardana que corresponia, la localitat i la data. Pensem que es venien entre els participants per sufragar despeses. No n'hem trobat cap de circulada, cosa que ens fa suposar que el motiu publicitari no era el fonamental.

L'aplec en aquesta època tenia la seva vessant d'adoctrinament ideològic. L'aplec era popular i la classe social que hi participava no era precisament la burgesia. Qui hi anava, doncs? Al nostre entendre eren persones senzilles, obreres o molt petits propietaris, tipus botiguers, que provenien de l'emigració, fora del camp a la ciutat o d'altres províncies espanyoles, i que al costat dels catalans amb més arrelament pretenien treballar i aconseguir un cert ascens social. Evidentment es fomentava el català i totes les tradicions, com podia ser la sardana i els cants dels orfeons. No eren actes organitzats per partits polítics, encara que de vegades els aprofitaven per als seus mítings.

Aquesta composició popular de l'aplec ens porta a la discussió històrica que intenta respondre a la pregunta de: quina va ser la classe social motor del catalanisme? Semblava que Solé Tura⁵, en la seva síntesi del pensament de Prat de la Riba, havia deixat assentat que havia estat la burgesia, quan últimament Marfany⁶ rebutja aquesta teoria demostrant al seu entendre les opinions de Mañé i Flaquer⁷ que el regionalisme català

havia intentat i s'havia alineat amb programes tendents a refer l'Estat espanyol amb les línies dominants a l'Europa progressista. Arribats a aquest punt pensem que algun paper deu haver tingut el que després s'ha anomenat *classe mitjana*, en aquell moment classe obrera, i que participava també activament en la catalanització de la societat. Recordem els ateneus populars, els cors dels orfeons... Nosaltres ho veuríem d'una forma més complexa, com un moviment transversal que per diferents raons es va anar desenvolupant i que no era monopoli de cap classe social. Estaríem doncs d'acord en la participació de l'obrerisme en la construcció del catalanisme, tal com escriu Colominas amb les idees del seu mestre:

"... vaig escoltar per primera vegada el professor Josep Termes a l'antiga facultat situada a la part alta de la Diagonal, vaig descobrir el que a les Brigades Roges no m'havien explicat: que existia una altra tradició obrera i d'esquerres, anarquitzant i sindicalista, que estava lligada a la defensa de la identitat catalana i del catalanisme per la via del federalisme almirallà⁸."

A les vinyetes observem una característica comuna: la simbologia⁹. En efecte, en gairebé totes es reproduïxen imatges que tenen com a finalitat aprofundir en els sentiments, en la cultura i en la identitat del poble català. Es busquen signes gràfics que representin aquests elements i així, d'una manera indirecta, es va proposant una ideologia, una identificació pròpia als participants. Per comprendre-ho millor hem de situar-nos en l'època, anys en què es reafirma la identitat d'un poble que està rebent una emigració considerable i necessita integrar-la. Ho constatarem en explicar els dibuixos de les vinyetes.

Vinyeta del 1907. Signada per Bas¹⁰. Representa una ballarina amb el tors nu i coberta amb una vaporosa capa, que executa una dansa entre les emanacions que sorgeixen d'un recipient. Pensem que l'estil és noucentista¹¹ sobre la base de tots els components del dibuix. La dansa com a acte de creació inicia un procés, els vapors ens donarien l'energia necessària. Que la ballarina sigui dona incideix en la idea de creació. La vinyeta mesura 2,8x5,7 cm.

Vinyeta del 1908. Signada també per Bas. Representa la part fonamental de l'aplec: gent ballant sardanes i músics (la cobla¹²) tocant la música. Al fons apareixen elements típics del camp, la casa de pagès i els pallers. Suposem que és una espècie d'acte d'autoafirmació, que ens mostra el que realment fem i som. La sardana és una dansa col·lectiva d'unió que representa l'esperit que es vol inculcar. És una vinyeta costumista i folklòrica, molt diferent de l'anterior, i mesura 6,1x2,8 cm.

Vinyeta del 1909. Sense signatura. Conté molts elements. És una al·legoria a diferents conceptes de la identitat catalana. Observem un pendó amb les quatre barres, la falç¹³ per segar el blat i també la barretina i elements decoratius com papallones i flors. La qualificariem de modernista. Mesura 2,3 x4,3 cm. El dentat en general, en les que hem vist, és molt deficient.

Vinyeta del 1910. Pensem que signada també per Bas a la part inferior dreta, gairebé il·legible. Típicament modernista, ens mostra alguns dels instruments característics de la cobla -la tenora, el flabiol, el contrabaix i la trompeta- sobre un conjunt de flors que els acullen. Els instruments, com a elements característics de la cobla, la identifiquen, i la cobla, al seu torn, ens porta al poble català. Mesura 2,5x4 cm. En general les hem vist descentrades.

Vinyeta del 1911. Sense signatura. Al contrari de les dues últimes, és un dibuix simple amb poques concessions a les floritures. Emmarcat per un arc ogival adornat, veiem un pi amb tres branques¹⁴ en primer terme, al fons una muntanyeta i altres pins. El pi, com tots els arbres de fulla perenne, representa la immortalitat. Entenem que és el pi mediterrani, amb el significat també de passat gloriós de Catalunya en aquesta zona. Mesura 2,4x5,2 cm.

Vinyeta del 1912. Sense signatura. Molt diferent de mida de les anteriors, deixa de ser rectangular i és gairebé quadrada: 3x2,5 cm. Emmarcades per un cercle veiem les muntanyes de Montserrat sobre l'escut de les quatre barres. Montserrat és un dels símbols de la catalanitat per excel·lència i representa la solidesa, la continuïtat, l'altura de mires, la religiositat, el punt de trobada entre el diví i l'humà. L'escut és l'element protector que ens defensa. Pensaríem que la unió dels dos elements ens dona força.

Vinyeta del 1913. Autor desconegut. Tornem a la mida rectangular: 2,5x 4,2 cm. Representa un escut d'armes de Catalunya dins d'un marc ornamentat. L'escut té una corona que pensem que no es correspon amb cap regulació heràldica, però que visualitza glòries passades. Es repeteix en part la simbologia de la vinyeta anterior: l'escut com a element que protegeix el poble.

Vinyeta del 1914. També sense signatura. La mida és considerable, perquè en

general no hi ha segells i vinyetes tan grans: 4,8x5,3 cm. Torna la forma més quadrada. La figura central és un gall de perfil i, a banda i banda, les quatre barres en forma d'escut. El gall té una àmplia simbologia, ja que és la vigilància, l'activitat, el matinar, virtuts totes que es considera que té o ha de tenir el poble català. En aquest cas, podria també significar un cert suport a França en una guerra que es veia propera¹⁵.

Vinyeta del 1915. Tampoc en coneixem l'autor. Tornen els símbols nacionalistes. Veïem una parella vestida amb el vestit tradicional català i, al fons, les muntanyes de Montserrat. La dona, asseguda sobre una garba de blat i la falç que ha servit per tallar-lo, està fent puntes al coixí. La majoria de les imatges són símbols dels quals hem parlat, i se'ls afegeix la tradició dels vestits i la laboriositat de la dona. L'home sembla que l'està contemplant-la una vegada acabada la sega, però pensem que, igual que ella, ens està mirant a nosaltres. Mesura 2,9x3,7 cm.

Vinyeta del 1916. Sense signatura. Se'ns presenta un músic, amb vestimentes medievals, tocant la tenora. Entenem que el vestit evoca glòries passades. El músic queda emmarcat per un arc. A l'espai entre la bordura de la vinyeta i l'arc, a la part esquerra, hi ha un medalló amb les quatre barres, i a la dreta una creu grega, suposem que reminiscència de la que portaven els almogàvers¹⁶ en les seves campanyes i la que havia adoptat la Mancomunitat de Catalunya¹⁷ recentment constituïda (1914). Les vinyetes mesuren 2,4x3,4 cm.

notes: 1 Certamen literari que es va iniciar el 1323 a Tolosa de Llenguadoc i que, actualitzat, es va reiniciar a Barcelona el 1859. Fonamentalment era un concurs de poesia, encara que també hi havia premis per a la prosa. L'objectiu era promoure i difondre una llengua catalana culta. Curiosament no van acceptar les noves normes d'escriptura de Pompeu Fabra (1912 Gramàtica de la llengua catalana i 1913 Normes ortogràfiques) i de l'Institut d'Estudis Catalans fins a 1934. Hi participaven els més afamats escriptors, amb independència de les seves ideologies.

2 Agrupació d'homes i dones que formen un cor i que interpreten fonamentalment cants populars, música religiosa i obres simfòniques vocals. Busquen la realització de l'home tal com és, humil o poderós, a través del cant coral. L'Orfeó català es va fundar el 1891 a Barcelona. El van seguir altres en diferents barris de la ciutat i poblacions catalanes.

3 Gardiner i Greiczek. A General Illustrated catalogui of exhibition and event poster stamps to 1914. Cindarella stamp club. Londres, 2014. Les cataloguen totes excepte les dels anys 1912 i 1913. En relació amb els colors, només n'esmenten tres o quatre com a màxim en alguns casos.

4 Diaris i programes

5 Solé Tura, Jordi. Catalanisme i revolució burgesa. Edicions 62. Barcelona, 1967

6 Marfany, Joan Lluís. Nacionalisme espanyol i catalanitat. Edicions 62. Barcelona, 2017

7 Mañé i Flaquer (1823-1901) periodista i catedràtic. Director del Diari de Barcelona des de 1865 fins que va morir. En els seus inicis va ser liberal, després conservador i, si bé era descentralitzador, estava tancalet totalment a les idees federalistes i republicanes.

8 Colominas, Agustí. <http://www.economiaidigital.es/es/notices/2015/09/el-renacer-del-populismo-75817.php>, consultat el 3-03-17

9 La simbologia ens permet que els conceptes abstractes o els elements reals, un cop transformats en imatges, siguin fàcilment identificables. En paraules del filòsof hindú Ananda Coomaraswamy, "és l'art de pensar en imatges".

10 Joaquim Bas i Gich (1875-1959). Va ser dibuixant i escriptor. Amic de Picasso en la seva etapa barcelonina, aquest li va realitzar un retrat. Amb Picasso fora de Barcelona, es cartejaren durant anys. Va ser nacionalista proper a la Unió Catalanista. Va estar a la premsa i va ser processat per motius polítics.

11 Moviment literari i artístic, el nom l'introdueix per primera vegada Eugeni d'Ors el 1906. És un nou estil de pensament a què van pertànyer els components de la generació del catorze. Es caracteritza per la seva ruptura amb el romanticisme renaixentista i tot el vuitcentista. És un moviment reformista burges que busca una renovació basada fonamentalment en l'antiguitat clàssica i que durarà fins als anys seixanta, en què el marxisme envaeix tots els moviments intel·lectuals, com indica Casassas en el seu llibre La voluntat i la quimera. Des del punt de vista artístic, en aquests anys va conviure amb el modernisme.

12 És una agrupació musical autòctona catalana que executa la música per als balls i danses tradicionals. La formació més freqüent és d'onze músics, cinc amb instruments de vent de fusta, cinc amb instruments de vent metàl·lics i un amb un contrabaix.

13 Fa referència al cant d'Els Segadors, que pren el seu nom de la guerra anomenada també així (1640-1652). La guerra va tenir un component social, amb camperols aixecats davant dels senyors i el poder, i un altre de polític contra el comte duc d'Olivares, que pretenia imposar les lleis castellanes a Catalunya. La falç, segons la cançó, serveix si cal per tallar cadenes.

14 El pi de les tres branques és a la plana de Campllong, prop de Berga. L'origen de la seva popularitat és religiós, la Santíssima Trinitat, però arran d'un poema de Jacint Verdaguer, El pi de les tres branques, de 1888, en què Jaume I somnia que serà rei dels regnes d'Aragó, València i Mallorca i del principat de Catalunya, va passar a ser un símbol de la unitat catalana. L'arbre, de 25 metres, va morir el 1913.

15 La Primera Guerra Mundial es declara el 28 de juliol de 1914 per part d'Àustria-Hongria a Sèrbia. El primer d'agost, Alemanya la declara a Rússia i França, i la Gran Bretanya a Alemanya el 4 d'agost. Evidentment l'aplec va ser anterior, però l'ambient europeu era totalment prebèl·lic. Al país hi havia partidaris dels dos bàndols i en aquest cas podrien donar suport als aliats enfront dels germanòfils.

16 Tropes mercenàries de xoc que, procedents de la corona d'Aragó, van exercir un paper actiu en les conquestes que va realitzar la corona per la Mediterrània durant els segles XIII i XIV.

17 A partir del Reial decret de 18 de desembre de 1913 en què s'autoritzava les províncies a mancomunar-se, es va constituir la Mancomunitat, agrupació purament administrativa, de les quatre diputacions de Catalunya. Era la primera vegada des de 1714 que l'Estat espanyol reconeixia la personalitat i la unitat territorial catalana. Va ser l'única mancomunitat que es va constituir.

El col·leccionisme a Internet

Per **Santi Rius**
srcterrassa@gmail.com

Col·leccionistes de petxines i cargols, i la cova de les Ànimes:

Qui no ha passejat per la platja i s'ha aturat a agafar una petxina? Tant petits com grans, sempre que veiem una petxina o un cargol que ens crida l'atenció ens aturem i els recollim, i això pot ser l'inici d'aquesta afició. Cal indicar que els col·leccionistes de petxines i cargols estarien dins del grup dels afeccionats a la conchologia.

Un consell per trobar-ne és anar a platges on hi hagi molt corrent i mirar a la sorra prop de les roques. Vigileu de no col·leccionar les petxines o cargols tal qual els trobeu, ja que poden portar restes i acabar fent mala olor; el millor és que els renteu amb aigua i feu servir un raspallet per eliminar les impureses i, sobretot, no feu servir ni detergents ni productes químics, ja que podrien alterar-ne els colors. Si voleu protegir-los podeu aplicar-li una capa de parafina o de vaselina, que donarà més brillantor als colors originals.

Per guardar-los us recomano fer servir bossetes de plàstic amb tanca i posar-hi a dins un paperet amb les dades d'on els heu obtingut: la data i el lloc en què la vareu aconseguir, la seva classificació i el nom comú i el científic, si el sabeu.

De fet, la relació dels humans amb el món de les petxines i els cargols ve de l'època prehistòrica, en què ja s'utilitzaven com a eines -raspadors, tallants, recipients, etcètera- o com a objectes de lluitament: collarets, arracades, botons...

En relació amb Terrassa i els seus voltants, permeteu que faci menció especial a la cova de les Ànimes, a la muntanya de Sant Llorenç del Munt, que ha estat objecte de diverses campanyes d'excavació i on, des de molt antic, s'hi han trobat uns disquets perforats semblants a les ànimes dels botons (d'aquí sembla provenir el nom de la cova). Dels milers de peces trobades, es desprèn que en aquesta cova hi havia un dipòsit d'aquests grans de collaret i, no gaire lluny, un taller on es fabricaven, utilitzant una tècnica molt depurada. A la cova s'han recollit fragments de la petxina *Cardium*, material base que es feia servir per manufacturar aquestes rodelles, les troballes més antigues dels quals corresponen al neolític.

Sigui com sigui, avui començarem la nostra visita virtual fent un primer tomb per un espai que ens explica molt bé tot el que hem de conèixer per col·leccionar les petxines, <http://www.elrincondelmalacologo.com/>, i on també trobarem espais per comprar-ne o intercanviar-ne. També podreu trobar ofertes al web <https://www.conchology.be/>, a més d'una interessant col·lecció de llibres per als qui els agradi aprofundir més en aquest món. Però si alguna cosa cal destacar-ne és la seva enciclopèdia, que permet classificar més de 800.000 espècies diferents. Sense moure'ns de Bèlgica podem visitar l'espai web de la societat: <http://www.societe-belge-de-malacologie.be/>

I ja que estem visitant societats dedicades a aquest tema, us recomanaré la visita al web francès <http://www.xenophora.org/>, a l'holandès <http://www.spirula.nl/> o al britànic i irlandès <http://www.conchsoc.org/>

O, per què no, al curiós de Taiwan <http://www.shelltaiwan.com/>, tot i que segurament no entendreu res, ja que està en el seu idioma.

Per a qui li agradi viatjar per recollir les petxines en els llocs on es troben, recomano l'espai <http://www.shelltrips.com/>, on hi ha ofertes de viatges arreu del món dedicats exclusivament a aquesta afició.

Si us agraden els museus, us recomano acostar-vos al museu de Piran, a Eslovènia, on podreu veure moltes petxines de la mar Adriàtica, i d'altres llocs del món: <http://www.svet-skoljk.si/>

Un espai internacional on trobareu tot tipus de petxines i cargols d'arreu del món és <http://www.shellauction.net/>, tot i que també podeu viatjar fins a Florida per visitar un museu dedicat a la malacologia, <http://www.shellmuseum.org/>, i després seguir a Amèrica per fer un tomb pel Club de Jacksonville a <http://www.jaxshells.org/jsc.html>

I ja que som per aquella zona, no ens podríem oblidar del Club de San Diego: <http://www.sandiegoshellclub.com/>

Només per als qui sàpiguen polonès els recomano el web <http://muszle.concha.pl/>

I per als qui els agradi viatjar ben lluny els deixo amb el web xinès <http://www.shellsfromchina.com/>.

Finalment, dedicat a qui els agradin les rareses, els recomano donar una volta per <http://www.malsocaus.org/>, que és el web de la societat d'aficionats a la malacologia d'Australàsia.

Notícies de fora

Vinyetes de la República Catalana

Les Joventuts d'Estat Català ens fan saber que han editat una col·lecció de 24 vinyetes commemoratives de la República catalana 2017, amb les quals volen recordar i homenatjar els diferents moments històrics que ha protagonitzat actualment el poble català en el seu camí cap a la llibertat, la independència i la república. Està basada en una col·lecció de cartells que han sortit durant aquests darrers mesos, des del referèndum de l'1 d'octubre fins a la manifestació de Brussel·les. Són dues fulletes de 12 motius diferents, estan impresos i presentats dins d'una carpeta que al davant reproduïx un cartell del 1937 en forma de segell i al seu interior hi ha una explicació de cadascuna de les vinyetes, en total 24.

Es poden trobar a www.segellsrepublicacatalana.cat

Botiga del Col·leccionista

Auques

- Ed. limitades i numerades: 3€
- Festa Major de Terrassa 1929
- XI Fira Modernista de Terrassa
- A toc de pito de Jacint Morera

Calendaris de butxaca

- Sèries de 8 unitats: 3€
- 2013, dibuixos d'A. Sebastià i Querol
- 2014, dibuixos de Pere Prat i Rius

Catàlegs d'exposicions 3€

- Papers de Guerra
- El Petit Príncep
- Cotxes Scalextric, tot un món de col·leccionisme
- Els Goigs de Terrassa
- Herois de paper

El Petit Príncep

DVD en llenguatge de signes català: 5€

Vinyetes

Col·lecció de 32 vinyetes nacionalistes: 5€

Medallística

Disposem d'algunes medalles commemoratives de ben diversos esdeveniments. Properament us n'oferirem una relació i el preu.

Monedes de Terrassa Facsímils

- Augmentat del senyal de Terrassa incús i anepígraf, estampat el 1472, a la guerra dels Remences: 10€
- Augmentats dels sisens d'aram encunyats a la Universitat forana de Terrassa durant la guerra dels segadors (1640-1652): 10€

Goigs

- Sta. Maria d'Ègara 2013: 1€
- St. Jordi 2014: 1€
- St. Pere, St. Miquel i Sta. Maria d'Ègara 2014, ed. commemorativa i numerada 4 pàg: 5€
- Identitat de Catalunya: 1€
- St. Fiacre: 1€
- Als Patriotes Catalans 2017: 1€

Pins de l'Associació

- 40è aniversari amb escut i corona: 1,50€
- Logo 2005-06 coure: 1,50€
- Logo 2005-06 platejat: 1,50€

Punts de llibre

- 8 sèries de 7 unitats: 3€ cadascuna
- Xemenies de Terrassa, 1a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 2a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 3a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 4a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 5a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 6a sèrie
- Capgrossos de Terrassa, 7a sèrie
- Preu especial les 6 sèries dels Capgrossos de Terrassa: 15€

Sobrets de sucre

- Sèries de 6 unitats: 0,5€
- Masies de Terrassa, dibuixos de Montserrat Font, 1a sèrie
- Parc de Vallparadís de Terrassa, fotografies de M. Paraira, 2a sèrie
- A toc de pito, dibuixos de Jacint Morera, 3a sèrie
- Fira Modernista de Terrassa 2016, 4a sèrie, 12 sobrets color: 2€
- Festival Jazz Terrassa, 5a sèrie, 12 sobrets color 2€.

En venda a la seu social, a la Fira-Mercat del pati històric del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya els dissabtes al matí. Per correu electrònic a elgrup@josoc.cat i a la seu de Col·leccionistes de Terrassa.

COL·LECCIONISTES
DE TERRASSA

Agenda

E exposició   **F** fira, mercat d'intercanvi
C conferència   **I** intercanvi mensual sobrets sucre
T trobada   **rJ** reunió de junta

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
Gener 2018						
1	2	3	4	5	6	7
		T E			F E	
8	9	10	11	12	13	14
		T E	rJ		F	
15	16	17	18	19	20	21
		T		T	F	
22	23	24	25	26	27	28
		T E		T E	F	I
29	30	31				
		T E				
Febrer 2018						
			1	2	3	4
				E T	F	
5	6	7	8	9	10	11
		T E	rJ	E T	F	
12	13	14	15	16	17	18
		T E		E T	F	
19	20	21	22	23	24	25
		T E		E T	F	I
26	27	28				
		T E				

Venc/canvio/ dono/busco/ compro/...

Aquesta secció és gentilmente oberta als vostres anuncis breus, envieu-ne el text a **elgrup@josoc.cat**

Número de l'ONCE

Del dia de Nadal de l'any 2012 en què hi figura un pessebre.

També interessa fotocòpia o escàner.
 Família Cadevall-Vigués
 jordi.cadevall@terrassa.epiaedu.cat

Postals Costa Brava

Lluís Varés, 667 403 682

Plaques de cava

Intercanvi i/o compra
 Jaume Bou, 639 374 919

Terrassa FC

Tota mena d'objectes, fotografies i documents

Josep Manuel Gómez
 639 304 381 / 937 349 190

Sobrets de sucre

Miquel Paraira
 690 665 392 / 937 855 565
 mparaira@yahoo.com

Segells

Intercanvi i venda a bon preu, de gairebé tot el món

Alfonso Morales, 635 781 429
 eltioaquiles49@gmail.com

Goigs

Intercanvi i/o compra
 Francesc Comellas, 609 935 713

Fires, mercats i trobades

www.eltroc.org

Fira-mercat d'intercanvi

Promoció del col·leccionisme i antiguitats
 Tots els dissabtes de 10 a 14h
 al pati històric del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya.
 Rambla d'Ègara, 270, Terrassa.
 GPS: X 415897 Y 4539238

Intercanvi sobrets de sucre

El 4t diumenge de cada mes, llevat de juny, juliol i agost a la seu social de l'Associació de 10 a 14h.
 Accés pel carrer Torres Garcia s/n Centre Cultural Terrassa.

Seu social

Oberta els dimecres i els divendres no festius de 2/4 de 6 a 2/4 de 9.
 El mes d'agost no hi ha activitats.

c/ Balmes 266, entl. 5 - 08006 - Barcelona - Tel. 93 127 20 32

Subhastes públiques

**Si vol vendre o subhastar,
no dubti en contactar amb nosaltres**

**Tracte preferencial
als socis de l'Associació**

Sol·liciti catàleg gratuït de les subhastes

www.subastaseuropa.com
info@subastaseuropa.com

Compren, venem i subhastem segells:
-Col·leccions -Cartes -Proves -Varietats
-Segells -Fiscals -Taxacions gratuïtes

L'Associació de Col·leccionistes de Terrassa no es fa responsable dels punts de vista expressats en els articles signats pels seus autors ni els comparteix necessàriament.

Ahora, recomana i n'autoritza la seva difusió sempre que se n'indiqui la procedència. Seguint el compliment de la LO 15/1999, de protecció de dades de caràcter personal, l'informem que les seves dades personals de què disposem estan incorporades a un fitxer amb la finalitat de permetre la gestió social de l'associació amb els seus socis. Aquest fitxer, de titularitat i responsabilitat de l'Associació, pren totes les mesures necessàries per garantir la seguretat i confidencialitat. Li comuniquem el seu dret a accedir, rectificar, oposar-se, i si escau, cancel·lar les seves dades personals del fitxer del qual som responsables mitjançant un correu adreçat a elgrup@josoc.cat, o per correu postal a la nostra seu social.

Publicació periòdica informativa de l'Associació de Col·leccionistes de Terrassa
 Rambla d'Ègara, 340 2a - Centre Cultural Terrassa
 08221 Terrassa

GPS: X 415897 Y 4539238

Cel: elgrup@josoc.cat / Fax: 937 805 299

Dipòsit legal B-28609-2011

ISSN 2014-3265 / ISSN Internet 2014-587X